

Багатоплідність сук німецької породи вівчарок знаходиться на досить високому рівні — 6,33 (2 і 3 щеніння)...7,00 голів (4 щеніння), при високому ступені мінливості даної ознаки ($C_v=18,2-32,8\%$). У той же час суттєвої різниці між показниками багатоплідності не встановлено ($P<0,95$).

Відтворні функції сук німецької породи вівчарок в умовах кінологічного центру УМВС України в Харківській області знаходяться на високому рівні.

Подовженість тічки складає в середньому 26,92 дня і суттєвої різниці за її подовженістю у сук з різною кількістю щеніння немає, так як відхилення значень від середнього по кінологічному центру не суттєве.

ЛІТЕРАТУРА

- 1 Аллан Р., Аллан К. Немецкая овчарка. -Кировоград, 1998. -398 с.
- 2 Зябрева В. Все о немецкой овчарке. -М.: ЭКОС, 1995. -245 с.
- 3 Мазовер А.П. Разведение собак // Пособие по собаководству / Составитель Заводчиков П.А. -М., 1973. -С.46-65.
- 4 Псалмов М.Г. Происхождение, классификация и назначение собак // Службное собаководство / А.П. Мазовер, В.Н. Зубко, Л.С. Шерешевская и др. -Петрозаводск: Барс, 1992. -С.3-15.
- 5 Целлер Р. Немецкая овчарка. -Минск,: Экология, 1994. -311 с.

УДК 619:617:616.71:636.71.8

ХВОРОБИ КІНЦІВОК У СОБАК, ЩО ВИКЛИКАНІ ПОРУШЕННЯМ РОЗВИТКУ КІСТКОВО-СУГЛОБОВОГО АПАРАТУ

*В.П.Сухонос, кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри хірургії
Національний аграрний університет*

Хвороби кінцівок у собак широко розповсюджені і складають помітну проблему для ветеринарної хірургії, оскільки викликаються багатьма причинами, мають різноманітні клінічні прояви, часто невизначений патогенез. Все це ускладнює їх лікування та профілактику. Значна частина хвороб кінцівок, особливо у чистопород-

Вісник аграрної науки Причорномор'я,
Випуск 1, т.2, 2004

них собак, обумовлена порушеннями розвитку кістково- суглобового апарату. Дослідження їх етіології, патогенезу, лікування та профілактики мають велике наукове та практичне значення.

В літературі, присвяченій хворобам кінцівок у собак, розглядаються, в основному, травматичні ушкодження (переломи кісток, вивихи, запальні процеси в суглобах тощо) [1,3]. В деяких роботах згадується про спадковий характер певних захворювань кінцівок — дисплазії кульшового суглоба, вивиху надколінка, деформацій кісток [5,7]. Тому комплексне дослідження захворювань кінцівок собак, викликаних порушеннями процесів формування різних відділів кістково-суглобового апарату, з визначенням їх патогенезу, особливостей лікування та профілактики, є актуальним і важливим для фахівців ветеринарної медицини та спеціалістів-кінологів.

Матеріалом досліджень слугували собаки різних порід, які надходили на амбулаторний прийом в клініку кафедри хірургії Національного аграрного університету та деякі інші клініки ветеринарної медицини м. Києва протягом 2000-2003 років з клінічними ознаками порушень розвитку кістково-суглобового апарату. Використовували різні методи клінічного обстеження собак, в тому числі рентгенологічні. В деяких випадках проводили гістологічні та гістохімічні дослідження кісткової та хрящової тканин. Ефективність оперативних втручань визначали по ступеню зниження клінічних проявів захворювань та швидкості відновлення функції кінцівок.

Складний процес формування кістково-суглобового апарату може бути порушений на різних його етапах внаслідок дії багатьох чинників [2,3,6].

У собак найчастіше виявляються такі вроджені вади кістково-суглобового апарату:

1. Медіальний вивих головки плечової кістки. Іноді зустрічається у собак мініатюрних порід. Рентгенологічними дослідженнями при цьому визначається дисплазія проксимального епіфізу плечової кістки, плоска або опукла форма суглобової поверхні лопатки.
2. Латеральний підвивих ліктьової кістки в ліктьовому суглобі. Зустрічається у собак дрібних та середніх за розміра-

ми порід (шелті, пекінеси, тер'єри, спанієлі).

3. Каудо-латеральний вивих головки променевої кістки в ліктьовому суглобі. Частіше зустрічається у собак невеликих порід, але буває і у буль-тер'єрів, бульдогів, мастіфів та лабрадорів.
4. Медіальний вивих надколінка. Складає помітну проблему в ветеринарній ортопедії. Часто зустрічається у собак таких порід, як спанієлі та тер'єри. Вивиху сприяють недостатня глибина або відсутність борозни для надколінка на блоці стегнової кістки, а також менше за норму значення кута між шийкою стегнової кістки та її повздожньою віссю.
5. Латеральний вивих надколінка. Зустрічається нечасто, в основному, у собак великих порід.
6. Дисплазія кульшового суглоба, яка супроводжується його функціональною недостатністю. Часто діагностується у молодих собак великих порід, як причина хронічної кульгавості. Характеризується порушенням стабільності, виникненням вивихів та підвивихів головки стегнової кістки, розвитком остеоартрозу.
7. Асептичний некроз головки стегнової кістки. Зустрічається у собак невеликих порід, особливо часто у тер'єрів та мініатюрних пуделів.

До хвороб розвитку слід віднести також ті, що виникають у молодих собак внаслідок порушень функції метафізарних хрящів. Наші дослідження показали, що такі порушення виникають в результаті травмування та перевантаження останніх (при епіфізеолізах, внутрішньо-суглобових переломах, переломах метафізів, деформаціях кісток, надмірній вазі щенят тощо), а також при виникненні поряд з метафізарним хрящем запальних процесів. Передчасна втрата функції метафізарного хряща в окремих кістках веде до їх укорочення. Припинення процесів остеогенезу в певній частині метафізарного хряща при продовженні скостеніння в інших його ділянках спричиняє деформацію кістки. Це веде до порушення механізму суглобів та розвитку в них дегенеративно-дистрофічних змін.

Порушення функції метафізарних хрящів лежать в основі

патогенезу ряду захворювань кістково-суглобового апарату кінцівок у собак. Найбільш поширеними серед них є такі:

1. Передчасне припинення остеогенезу в дистальному метафізарному хрящі ліктьової кістки спричиняє краніо-медіальне викривлення променевої кістки, підвиги плечової кістки в ліктьовому суглобі та супінацію зап'ястка.
2. Передчасне припинення остеогенезу в дистальному метафізарному хрящі променевої кістки викликає укорочення останньої, що спричиняє нестабільність ліктьового суглобу з подальшим розвитком остеоартрозу. Одночасно виникає підвиги в променево-зап'ястному суглобі з латеральним викривленням дистальної частини кінцівки.
3. Пошкодження проксимального метафізарного хряща стегнової кістки супроводжується, зазвичай, руйнацією кровеносних судин, що спричиняє розвиток асептичного некрозу її головки.
4. Передчасне припинення остеогенезу в латеральних частинах дистального метафізарного хряща стегнової кістки та проксимального метафізарного хряща великогомілкової кістки призводить до кутової деформації колінного суглоба з виникненням в подальшому цілого ряду ускладнень.
5. Передчасне припинення остеогенезу в каудальній ділянці проксимального метафізарного хряща великогомілкової кістки викликає випинання краніальної частини її епіфіза та зменшення кута між проксимальною суглобовою поверхнею великогомілкової кістки та її повздожньою віссю. Це спричиняє перевантаження, пошкодження та розрив передньої схрещеної зв'язки колінного суглоба, порушення його механізму та розвиток дегенеративних процесів.
6. Передчасне припинення остеогенезу в латеральній частині дистального метафізарного хряща великогомілкової кістки викликає бокову деформацію передплесни.

Деякі захворювання опорно-рухового апарату у собак є наслідком пошкоджень аналогів метафізарного хряща, тобто шарків хрящової тканини між кісткою та її виростками, що

утворюються при виникненні в останніх самостійних центрів осифікації. При травмах або перевантаженнях кісткові відростки від'єднуються від кістки саме вздовж таких хрящових прошарків і втрачають можливість зростатися з нею. Це лежить в основі патогенезу таких, найбільш поширених захворювань кістково-суглобового апарату у собак, як відрив горбка лопатки та гребня великогомілкової кістки, незрощення медіального виростка плечової кістки, вінцевого та ліктьового відростків ліктьової кістки.

Порушення енхондрального остеогенезу в глибоких ділянках суглобового хряща, що відбувається при продовженні формування кістково-суглобового апарату у собак в постнатальному періоді, спричиняє розвиток розсікаючого остеохондриту. Для цього захворювання характерне відшарування фрагментів суглобового хряща, утворення на суглобових поверхнях дефектів та швидкий розвиток дегенеративно-дистрофічних змін в суглобі. Найбільш часто розсікаючий остеохондрит, як хвороба розвитку, діагностується у собак в плечовому, ліктьовому, колінному та заплесневому суглобах.

Багато захворювань кістково-суглобового апарату у собак, спричиняється порушеннями процесів його формування. У ветеринарній хірургії для виправлення вад розвитку кістково-суглобового апарату та їх ускладнень розроблено різні методи лікування, як консервативними засобами, так і за допомогою оперативних втручань. Для попередження порушень формування кістково-суглобового апарату необхідно виключити з розведення собак, у яких були виявлені спадкові вади його розвитку. Профілактика виникнення набутих порушень розвитку кістково-суглобового апарату досягається повноцінною та контрольованою годівлею цуценят, упередженням їх травмування, а в разі виникнення останніх — вчасним оперативним втручанням з метою відновлення функції метафізарних хрящів та усунення деформації кісток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болезни собак и кошек / В.Б.Борисевич, В.Ф.Галат, Г.Н.Калиновский и др.-К.: Урожай, 1996 – 430с.
2. Кабак С.Л., Фещенко С.П., Аниськова Е.П. Костно-суставная система: морфологические и биохимические аспекты формирования. – Мн.: Наука і техні-

ка.- 1990.-181с.

3. Лукьяновский В.А., Белов А.Д., Беляков И.М. Болезни костной системы животных. – М.- 1984.- 215с.

4. Мельник К.П., Клыков В.И. Локомоторный аппарат млекопитающих. Вопросы морфологии и биомеханики скелета. – К.: Наукова думка.- 1991.-208 с.

5. Петренко О.Ф. Корирующий остеосинтез при деформациях костей передплечья у дрібних свійських тварин.//Наук.Вісник НАУ.- 2000.-В.28.-С.317-323.

6. Суслова О.Я. Рентгенодиагностика повреждений и заболеваний опорно-двигательного аппарата.- К.: Здоров'я.- 1989.- 256 с.

7. Сухонос В.П. Особливості патогенезу та лікування пошкоджень кістяка в ділянках метафізарного хряща //Вісник БДАУ: Зб.наук.праць.-Біла Церква.- 2003.-В.25.-Ч.1.-С.239-244.

УДК 636.74

ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОПОРОДНИХ ТИПІВ СЕРЕДНЬОАЗІАТСЬКОЇ ВІВЧАРКИ І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПОРОДИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

***Н.В.Козловська** *, студентка*

Миколаївський державний аграрний університет

Середньоазіатська вівчарка дуже стародавня порода собак в світі. Багато вчених по-різному уявляють собі її походження (Е.А.Богданов, 1937, Ю.Н.Пильщиков и др., 1973, Д.Палмер, 1988, К.Лоренц, 1992, В.А.Калинин и др., 1992, А.Э.Брэм, 1992, Л.Н.Гумилёв, 1993, В.А.Корабельников и др., 1993, А.А.Лукьяненко, 2002, И.Малайдах, 2002, Е.Цигельницький, 2003). Але через величезність ареалу розповсюдження по-різному класифікують цю породу на внутрішньопородні типи (И.Ю.Тамайкин и др., 1999, Г.Чарыхов, 2001, В.Б.Высоцкий, 2002, А.К.Воронкова и др.). Враховуючи це, необхідно зазначити важливість вивчення цього питання з метою успішної селекційної роботи з породою. Заради досягнення поставленої мети нами були оброблені чисельні матеріали й публікації щодо розвитку породи та їх аналіз наведено нижче.

Середньоазіатська вівчарка належить до пастушачих собак, які

**науковий керівник доцент Гиль М.І.*